

ГРОМАДЯНСЬКІ ТА СОЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ відносять до переліку ключових компетентностей, визначених статтею 12 Закону України «Про освіту», де зазначається, що вони пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробутом та здоровим способом життя, усвідомленням рівних прав і можливостей.

Громадянська компетентність стосується відносин особистості-громадянина з державою, інститутами влади та іншими громадянами, тобто це компетентність щодо політичної сфери життя громадянського суспільства. Особистість носій громадянської компетентності усвідомлює свою належність до громади, причетність до її демократичної культури через права та обов'язки, відчуває свою спроможність впливати на те, що відбувається у державі, з повагою ставиться до демократично обраної влади та виявляє готовність співпрацювати з органами державної влади та місцевого самоврядування для розв'язання суспільно значущих проблем.

З іншого боку, особистість, якій притаманна соціальна компетентність, здатна до співробітництва в групі та команді. Їй притаманні мобільність, уміння адаптуватись і визначати особисті цілі та виконувати різні ролі й функції в колективі, планувати, розробляти й реалізовувати соціальні проекти індивідуальних і колективних дій; уміння визначати й реалізовувати мету комунікації в залежності від обставин; підтримувати взаємини; розв'язувати проблеми в різних життєвих ситуаціях. Вона усвідомлює механізми функціонування соціальної сфери життя громадянського суспільства та свою роль у ньому, намагається здійснювати активну діяльність щодо перетворення соціальної дійсності, готова самостійно приймати рішення й відповідати за їх наслідки, виявляє співчуття до оточуючих і піклується про довкілля. Соціальна компетентність стосується сфери відносин громадянина з іншими людьми, які є не лише представниками певної соціальної спільноти, а й громадянами України, членами громадянського суспільства. Таким чином, соціальна компетентність взаємопов'язана із громадянською компетентністю особистості.

Розвиток цих компетентностей передбачає формування у особистості знань, умінь, ставлень, переживань, емоційно-ціннісних орієнтацій, переконань,

необхідних для її існування й ефективного функціонування в сучасному демократичному суспільстві, життя в умовах держави, коли доводиться мати справу з владою, з її органами й іншими політичними інституціями, перебувати у взаємодії і відповідальній співпраці із співвітчизниками, Батьківщиною, державою.

Такий розвиток мають забезпечити насамперед заклади освіти різних рівнів. У цілому формування в учнів або студентів громадянської і соціальної компетентності співвідноситься із загальною метою будь-якої освітньої системи – розвиток особистості як суб'єкта життєдіяльності в єдності когнітивної, процесуально-діяльнісної, емоційно-вольової, ціннісно-мотиваційної сфер. Тому воно має здійснюватись як шляхом опанування учнями/студентами відповідних знань на заняттях з різних предметів та дисциплін, так і залученні їх до виконання реальних соціальних ролей та участі в громадській діяльності, наприклад через самоврядування, громадські організації, дитячі об'єднання, громадянські акції та проекти.

О.І.Пошетун